

Atopisch eczeem, Constitutioneel Eczeem, Dauwworm

Wat is atopisch eczeem?

Eczeem is een bij kinderen veel voorkomende ontsteking van de huid. Ongeveer 20% van de kinderen in Nederland en België heeft er tijdens de kinderleeftijd kortere of langere tijd last van. De meest opvallende verschijnselen zijn roodheid en schilfering van de huid en vooral: jeuk!

De aandoening is 'aangeboren': dat wil zeggen dat de aanleg voor eczeem al bij de geboorte aanwezig is. De ernst waarmee eczeem bij een kind zal optreden is echter niet alleen afhankelijk van aanleg: ook andere factoren zoals voeding, huisstof en huidverzorging kunnen een rol spelen bij eczeemklachten.

Wat zijn de verschijnselen?

De verschijnselen van atopisch eczeem bij kinderen zijn afhankelijk van de leeftijd. Bij babies zie je vooral roodheid en schilfering op de wangen, achter de oren en op het behaarde hoofd.

In een iets latere fase gaat ook de huid in de knieholten, de elleboogsplooiën, de huid bij de aanhechting van de oorlel en de nek meedoen. Atopisch eczeem bij heel jonge kinderen wordt ook wel dauwworm genoemd

Op de peuterleeftijd staat vooral het eczeem in de knieholten en elleboogsplooiën op de voorgrond en doet het gezicht en behaarde hoofd minder vaak mee.

Naast jeuk en roodheid treden vaak andere verschijnselen op: krabben op de jeukende plekken kan wondjes veroorzaken die geïnfecteerd kunnen raken met bacteriën. Hierdoor kunnen puistjes en nattende plekken ontstaan waar wondvocht uitkomt. De huid is ook extra gevoelig voor schimmelinfecties en virusinfecties. De bekende waterwratjes (*mollusca contagiosa*), die door een virus worden veroorzaakt, komen vaker, uitgebreider en langduriger voor bij kinderen met eczeem dan bij andere kinderen.

Kinderen met eczeem hebben vaak een droge huid, kloofjes bij de oorlellen, rode wangen en juist een blekere huid rond de mond en neus.

Atopisch eczeem zit eigenlijk nooit in het luiergebied. Roodheid en schilfering op de billen en in de liezen ('luiereczeem') wordt meestal veroorzaakt door irritatie van de huid door urine en wrijving met de luier en kan ook voorkomen bij kinderen zonder aanleg voor constitutioneel eczeem.

Hoe ontstaat atopisch eczeem?

Hoe atopisch eczeem precies ontstaat is nog niet helemaal duidelijk. Zeker is dat verschillende factoren een rol spelen. Aanleg voor eczeem is er altijd. Eczeem komt veel vaker voor bij kinderen van ouders die bekend zijn met eczeem. Vooral als beide ouders atopisch eczeem hebben is de kans dat hun kinderen ook eczeem krijgen erg groot, namelijk ongeveer 80%. Wanneer andere 'atopische ziekten' zoals astma in de familie voorkomen is de kans op eczeem bij het kind ook verhoogd.

Naast de erfelijke aanleg spelen andere factoren een rol die de ernst van het eczeem bepalen:

weerstandsdaling: door ziekte, vermoeidheid of stress kan eczeem verergeren.

inhalatieallergenen: langdurige blootstelling aan huisstofmijten, katten, honden, stuifmeel van grassen en bomen kunnen bij veel kinderen de klachten van eczeem verergeren.

Voedingsallergenen: bij sommige kinderen kan het eten van bepaalde voedingsmiddelen tot verergering van het eczeem leiden. Bekend zijn koemelk, kippeeiwit, pinda, vis en noten.

Slechts bij een deel van kinderen met eczeem speelt voeding ook inderdaad een rol. Meestal

zijn er dan ook andere klachten die wijzen op een voedingsmiddelen allergie zoals roodheid rond de mond na het eten van het bepaalde voedingsmiddel, een dik gevoel in de mond en diarree. Vaak weigert een jong kind met een voedingsmiddelallergie 'instinctief' het voedingsmiddel waarvoor het allergisch is. Toch blijkt in de praktijk dat bij sommige kinderen met eczeem zonder darmklachten speciale kindervoeding toch de eczeemklachten kan verbeteren. Vermoedt u een voedingsmiddelallergie bij uw kind overleg dan altijd eerst met uw huisarts of specialist en ga niet experimenteren met dieeten.

droge huid: een droge huid is veel gevoeliger voor het ontwikkelen van eczeem. Vooral in de winter kan de huid uitdrogen (droge lucht in huis door centrale verwarming!)

Hoe wordt atopisch eczeem behandeld?

Atopisch eczeem is een aandoening die door erfelijke aanleg wordt veroorzaakt en kan daarom niet door behandeling genezen. Gelukkig groeien de meeste kinderen over het eczeem heen: de meerderheid van kinderen die op jonge leeftijd eczeemklachten hebben is er rond het begin van de puberteit van af. Hoewel eczeem niet genezen kan worden, zijn er wel behandelingen om de huidklachten te laten verminderen.

Zalf tegen de droge huid

de huisarts of dermatoloog zal altijd beginnen met een 'droge-huidzalf' voor te schrijven. Deze zalf zorgt ervoor dat de uitgedroogde huid weer soepel wordt en vocht gaat vasthouden. Zo komt de huid in een goede conditie en heeft het eczeem minder kans om uit te breken.

Corticosteroiden

corticosteroidzalf ('hormoonzalf') heeft twee goede effecten op het eczeem. In de eerste plaats wordt de ontsteking in de huid onderdrukt, zodat de roodheid afneemt en in de tweede plaats werkt het ook jeukstillend. Hormoonzalven zijn erg effectief tegen eczeem, maar kunnen niet onbepaald worden gesmeerd omdat het bij langdurig, onafgebroken gebruik de huid dun kan maken. Bovendien neemt de effectiviteit van hormooncremes dan af. Als u de zalf echter volgens de voorschriften van de arts toepast is de kans op het ontstaan van bijwerkingen zeer klein. Vooral wanneer een afwisselend schema wordt gebruikt (enkele dagen per week achtereen smeren en dan weer enkele dagen niet) zijn de risico's op problemen klein. meer over corticosteroiden voor de huid...

Calcineurine-remmers

sinds kort zijn er nieuwe zalven in Nederland geïntroduceerd die de ontstekingsreactie van eczeem remmen en die geen corticosteroid bevatten.

Tacrolimuszalf

tacrolimus is een stof die het immuunsysteem beïnvloedt. In zalf toegepast remt het de ontstekingsreactie die gepaard gaat met eczeem. Een van de voordelen is het feit dat de huid niet dunner wordt bij gebruik van het product, dit in tegenstelling tot corticosteroidzalf waarbij het wel kan gebeuren. Een nadeel is de kans op irritatie na het aanbrengen van de zalf. De zalf mag worden toegepast bij eczeempatienten van 2 jaar en ouder. meer over tacrolimus zalf...

Pimecrolimuscrème

pimecrolimus heeft een werking en toepassing die in grote lijnen vergelijkbaar is met tacrolimus zalf. Pimecrolimus crème (merknaam: Elidel®) is op recept verkrijgbaar en kan eveneens worden toegepast bij eczeempatienten van 2 jaar en ouder. Pimecrolimus crème is bedoeld voor mild- tot matig ernstig atopisch eczeem. meer over pimecrolimus crème...

Teerzalf

vóór de ontdekking van de corticosteroidzalf was teerzalf een van de weinige middelen tegen eczeem. Toch wordt het vandaag de dag ook nog met enige regelmaat voorgeschreven. De teerzalf (meestal liquor carbonis detergens (LCD) 10% zalf) heeft een ontstekingsremmend effect.

Antibiotica

huid die door eczeem is aangedaan is heeft een grote kans om met bacteriën geïnfecteerd te raken. Een licht geïnfecteerde huid kan worden behandeld door het tijdelijk met ontsmettende crème of antibiotica zalf in te smeren. Als de infectie uitgebreid is en nattende plekken en puistjes ontstaan kan een kuur met antibiotica drank nodig zijn. natte verbanden

Natte verbanden zorgen voor afkoeling van de warme ontstoken huid en werken erg goed tegen de jeuk. Er zijn speciale 'buisverbanden' ontwikkeld die kinderen 's avonds voor het slapen gaan kunnen aantrekken. Het grote voordeel van deze therapie is dat het eczeem met weinig hormoonzalf en vaak zelfs helemaal zonder hormoonzalf tot rust kan worden gebracht. Sinds kort zijn behalve buisverbanden ook kant-en-klare 'pyama's' verkrijgbaar die op dezelfde wijze kunnen worden toegepast (merk: Tubifast®).

Anti-jeuk middelen

wanneer uw kind 's nachts veel wakker wordt van de jeuk ondanks de genoemde maatregelen kan de arts ook speciale jeuk-stillende medicijnen voorschrijven. Dat zijn antihistaminica. Deze kunnen voor het slapen in druppelvorm of als tabletje worden toegediend.

Wat kunt u zelf doen?

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die 6 maanden of langer borstvoeding krijgen minder vaak en minder ernstig eczeem en astma ontwikkelen. Vooral aan kinderen van ouders met een aanleg voor eczeem of astma is het verstandig borstvoeding te geven. Bij het geven van de bijvoeding na 6 maanden is het beter om niet te snel te beginnen met voedingsmiddelen waarvoor een kind makkelijk allergisch kan raken zoals ei en pinda.

Belangrijk is te voorkomen dat de huid van uw kind niet te veel uitdroogt omdat een droge huid gevoeliger is voor eczeem en bovendien jeukt. Was uw kind zo min mogelijk met zeep en gebruik zo nu en dan speciale badolie in het badwater. Na het wassen is het verstandig de huid in te vetten met de 'droge-huidzalf'. Deze werkwijze is altijd van belang, ook in perioden dat uw kind geen eczeem heeft.

Alternatief is de zogenaamde soak-and-smear methode: hierbij is het de bedoeling dat het kind met eczeem baddert in een bad met schoon water zonder zeep of toevoegingen.

Wanneer de hoornlaag van de huid volgezogen is met water wordt de huid drooggedept (en niet drooggewreven) en vervolgens direct ingesmeerd met een verzorgende zalf die de arts speciaal voor dit doel heeft voorgeschreven (vaseline-paraffine zalf bijvoorbeeld).

Zorg dat Uw kind geen irriterende kleding direct op de huid draagt, deze kunnen de jeuk verergeren en daarmee het kind aanzetten tot krabben. Er zijn anti-krabpakjes en

onderkleding van natuurzijde verkrijgbaar om de huid tegen dergelijke irritatie te beschermen.

Zorg voor een stofvrije omgeving voor uw kind. Een gladde vloer (zeil, hout) en een minimum aan harige knuffelbeesten in de kinderkamer is belangrijk. Laat geen huisdieren toe in de kinderkamer. Indien uw kind een ernstige vorm van constitutioneel eczeem heeft is het aan te raden ook in de rest van het huis een gladde vloerbedekking te nemen en geen harige huisdieren te houden, dit mede gezien de verhoogde kans op astma bij kinderen met eczeem.

Zonlicht heeft vaak een positieve invloed op eczeemklachten. Pas echter op dat uw kind niet te veel aan het zonlicht wordt blootgesteld en zeker niet verbrandt. Het is bekend dat kinderen die in de eerste levensjaren (zeer) veel zonlicht hebben gehad een aanzienlijk grotere kans hebben om op latere leeftijd huidkanker te ontwikkelen.

Vooruitzichten

Zoals gezegd verdwijnt bij de meeste kinderen het eczeem vóór de puberteit. Bij 60% van de kinderen is het eczeem zelfs al op de leeftijd van 5 jaar verdwenen. Wel hebben kinderen met eczeem een grote kans om astmatische klachten te ontwikkelen: ongeveer 40% van de kinderen met eczeem lijdt later aan astma.

Bij sommige kinderen blijft het eczeem gedurende de gehele kinderleeftijd en verdwijnt het zelfs niet op de jong-volwassen leeftijd. Voorzover nu bekend heeft de soort en de intensiteit van de behandeling van eczeem geen invloed op het uiteindelijke beloop en het uitdoven van het eczeem.

Eczeem en school

Ernstig eczeem heeft, zoals elke chronische (huid)aandoening, een grote invloed op het leven van een kind én dat van zijn ouders. Het regelmatig optredend gebrek aan nachtrust van eczeempatiëntjes kan leiden tot verminderde aandacht en leerprestaties op school. Bovendien schamen kinderen zich vaak voor de eczeemplekken en niet zelden worden zij er op school mee gepest. Bij klasgenootjes en soms ook volwassenen wordt ook nog vaak, ten onrechte, gedacht dat eczeem besmettelijk is. Uitleg door de meester of juf is belangrijk, en oudere kinderen kunnen bijvoorbeeld zelf een spreekbeurt houden over eczeem. Dit laatste is niet alleen nuttig voor de klasgenoten maar geeft het kind dat de spreekbeurt houdt ook meer inzicht in zijn eigen huidaandoening.